

جولآنەوہى ماموستايانى ئىران و پىلانى بەشى عەدالەت

يىزدان حاج حمزە

دەولەتى تەجمەدى نەژاد، لە ھەولئى بۆ پاراستنى رژىم، نىستراتىيۆى سياسسى شەپخوازانهى گرتۆتەپىتش. لە پىتوھند بە سياسەتى دەروە. ھەول دەدا سياسەتەكەى لە ناوچەى رۆژھەلاّتسدا كارىگەر بكاو ئەو سياسەتەى كردوتە ناماڭىكى نىستراتىيۆىك. بۆ گەيشتت بەو ناماڭە، لە رىگەى بوون بە ھىزىتكى ئەتۆمى و بە سياسەتى بناژو خوازى لە ناوچەكە ھەول دەدات. لە فەلەستىن لەگەل ھەماس گەللەى دابەش كردنى ئەو ولاتە و دامەزرانسدى (دەولتەتىكى ئىسلامى لە فەلەستىن) بەرئوہ دەبا. لە عىراق و لوبنان و ئەفغانستانىش ھەر بەو شىتوپە دريژە بە دەست ئيتوہردانى نىزامى سياسى ئەدات. تەجمەدى نژاد كە سەرۆكى شورای بەرزى رژىمە لە سەر ئەوہ پىداگرە كە سياسەتى دەروہى ئىران لە مەيدانى نيوتەتەويدا گۆشە گىر بكات و بە ئابورىيەكەى دواى بڭا و لە ناخۇدا، گرى و گۆلى كۆمەلايەتى دروست دەكات. ئەوہش دەزانى كە ھىندىك لە زل ھىزەكان لە رووبەرووبوئەوہ و بە بەرەكانى لەگەل ئەر سياسەتەيدا، بۆ ئەوہى كار نەگاتە شەر لە ھەولەدان رازماندى باقى ئەندامانى شورای ئەمنىيەت بۆلاى ئابلوقە دانى ئابورى رژىم رابكىشن. بەلام رژىم رىگەيىكى دىكە بىجگە لە دريژە دان بەو سياسەتەى نيە. رژىم ئەو كىشە ناو خۆى يانەى كە سەرچاوہكەى لە ھەلەى سياسەتى خارجىە بەگيان كرىوہ. بەرئوہ بردنى كاروبارى ناسايى – ئابورى – كۆمەلايەتى ئىترانى وەلاناوہ و بۆ نەھىشتنى نارزايەتيةكان لە ناخۇدا پرى كردۆتە بەرئوہبەرى ئەمنىيەتى مەسەلە كۆمەلايەتى و ئابورىيەكان ئەو دەولتەتە لەگەل بەرەويتش بردنى سياسەتى دەروەوييدا، لەگەل ناپەزايتسە كۆمەلايەتسەكان بەرئوہ چوونى ئەمنىيەتى دولايەنە پەيرو دەكا. لە لاىكەوہ بەھەرەشەو ترساندن رووبەرووى نارزايەكان دەبىتتەوہ لە لاىكى دىكەوہ بەتەمەع بەرخست ھەولئى دروست كردنى دويەركەى لە ئيتوانياند پەرەپن ئەدا. ھەم چەكى ھەردشە وچەكى تەمەاعى لە بەلاو كراوہ گششئەكاند بەلاو كردووتەوہ. رژىم چەكى تەمەاعى تا ئىستا لە ھىندىك شتى وەك (صندوقى مەر الرضما). بۆ مەبەستى يارمەتى دان بۆ پىكەوہنانى ژيانى ھاوبەش و وامى كەم بەھردى بانكى بۆ دامەزراندنى شىركەتى بچوك كە زوو قازانچ لى بگەويتتەوہ دەر كردنى برپيارى يەك سەعاتە، لە كاتى سەردان بۆ شارەكان، كردۆتە بەرنامە. بەلام ئەو دەولتە بە دابەش كردنى (سھامى عدالت)، ناماڭى تايبەت و ھەستىيارى ھەيە كە جىگەى سەرنج دانە. مامۆستايان سەھامى عدالەت بۆ بەربەردەكانى جولآنەوہى موەلىمەكانسە.

مامۆستايان تەنيا چىنئىك لە ئىران كە لەگەل لەمپەر خستنە بەردەميان لە لاىەن دەولتەتەرو، سەركەوتوانە ھەلسورانى سىنغى سەرانسەرى و سەربەخۆ بە ناوى (كانون صنغى معلمان ايران) دامەزرزاوہى سىنغى مامۆستايانى ئىيران يان دامەزراندوہ. ئەو چىنە وشىيارە لە مانگەكانى رابردودا داواى مافەكانيان كرد و بۆ بەرەكانى لەگەل بى بەشەيكەكانى خۇيان، جولآنەوہيىكى سەرانسەرى بەر بلاويان لە سەرانسەرى ئىيران وەرئ خستوہ. داواى سەردەكى مامۆستايان، نەھىشتنى جىاوازى و بەرئوہبردنى قانونى بى جىاوازى بۆ دانى موچەكەيان بوو. لىپرسراوانى رژىم زياتر لە ۳ سالە بەلئىن بەرئوہ بردنى ئەو ياسايەيان بۆ مامۆستايان و ھاو ناھەنگ كردنى

بەش كە بە دەستى خۇيان ئەوانيان فەقىر و بى

بەش كردوہ. لە بارەى كەرتى تايبەت، ئەبى ئەو خالە بىر بەيئىننەوہ بەرئوہبەرانى نىزامى

ويلايەتى فەقى ھىچ كات نەيان توانىوہ و ناتوانن كەرتى تايبەت بەو شىوہى كە نىزامى

قىستى دە سالە لە بارەى كەسانىك كە لە رىزى خواروہەن. بە پىى بلاوكراوہكانى ناخۆى، دەلەتى تەجمەدى نەژاد دابەش كردنى بەشى عدالەتى لە رىگەى شىركەتەكانى سەرمایيەكانى ئوستانى پىك ھاتوو لە تەعاوہينە شارستانىەكان دەست پىكردوہ و لە فەزايك دا كە لەگەل گرفتى سياسى ناوخۆى و دەرەوہى رويەروہ، نىيازى وايە لە قوناغى يەكەم دا، دابەش كردنى ئەو بەشە لە نىو ھىزەكانى رژىم و بەسپجەكان جى بە جى بكا تا پىتوہندى ئەوان بە پھول لەگەل حكومەت توندوتۆل بكا و بەو كارە بەربەست دروست بكا لە را كردنيان دا لە ھەلومەرجى دژواردا. بۆ فرۆشت و دانى پاشاوہى (سھم)ى شىركەتەكانى دەولەتى، زياتر لە سالىكە كە دەولەت و مجلسى رژىم سەرقالى نوسىنى گەللەى ياسايى پىتوہند بە بەرئوہچوونى بردنى حوكمى رىبەرن، تا ياساى گوازتنەوہى سەرمایە لە بەشى دەولتەتى بۆ كەرتى تايبەت بنوسن. ئىستا دەولەت و مجلسى رژىم دەزانن كە ناتوانن بىرو بۆچوونى كەرتى تايبەت بۆ كەرىنى بەشى كارخانە دەولتەتسەكان رابكىشن. ھەلومەرجى ھەنوكە لە ئىران ھەلومەرجى را كردنى سەرمایەيە. دەتوانن ئەو راستىە بە رووخانى شاخسى بازارى بورسى ئىران بە ھۆى فرۆشتنى سەھىك كە لە دەست خەلكدا بوە ھەست پى بگەين. رانەوہستابوى نرخى زوہى و خانوبەرە و لىرە بە ھۆىكرىنيان لە لاىەن خاوەن پھولەكان ھەروہا چوئەدەرى سەرمایەى ئىيران بەپەلە بۆدەرەوہ بە روونى بەرچار دەكەوئ. بەو پىبە كەرتى تايبەت رادەى ۷۰ ملىيارد دولار واتە نىزىكەى ۸۰ ھەزار ملىيارد تومانى لە دەستدانىە كە بتوانى بەوہ ۵۰ لە سەدى پاشماوہى بەشى شىركەتەكانى پىتوہند بەوان لە بازارى بورس دا بسەن. بە پىى قسەى عەبەد، سەرۆكى بورسى پىشوى تاران، لەر پەرى رەواج بوئى بازارى بورسى ئىران دا، تەنيا ۱۰ ملىيارد دولار لە نرخى ۴۵ ملىيارد دولارى ئەو كاتى بەشى (سەھمى) شىركەتەكان، درابوو بەشدارانى راستەقىنەى غىرە دەولەتى و غەيرە حكومەتى. بە سەرنج دان بە داخستنى دەرگاى بازارى بورسى ئىيران بەروى سەھمىە دارانى دەرەوييدا، فرۆشى بەشەكان بە سەرمایە دارانى دەرەكى بەتايبەت لە ھەل و مەرجى ئالۆز كە دەولەتى تەجمەدى نەژاد پىك ھىنارە نامومكەينە. بەو پىبە رىگەيىك كە بۆ دابەش كردنى ۵۰ لە سەدى پاشماوہى بەشى شىركەتەكانى دەولتەتى دەمىتتتەوہ، چارى بەخشىنە. ئەو ۵۰ لە سەددەش بەقىستى دريژماوہ بۆ راكىششانى پشتىوانى سياسىە. بەشىك لەو بەشەش لەوانە بۆ شىركەتەكانى حكومەتى سەروہ سوپاى پاسداران، دامەزرزاوہى بى بەشان (بنىاد مستعضقان) و باقى دامەزرزاوہكان و ئاستانى قودس دەنژىدرئ و ئەو شىركەتە تىكدرانە كە لە ژىر سىتەرى نىھادى رپتەران دان زياتر لە رابردوو بەسەر ئابورى وەلاتسدا زال دەبن و لە لاىەنى بەربلاوتردا نەخشى تىكدرانەيان لە ئابورى ئىران دەگىرن. بەو تايبەتمەنديەوہ دەيىنين كە خامنەيى و دەولەتى پاسدارەكان ھەلسوورانى باقى دامەزرزاوہكان و ئاستانى قودس دەنژىدرئ و ئەو شىركەتە تىكدرانە كە لە ژىر سىتەرى نىھادى رپتەران دان زياتر لە رابردوو بەسەر ئابورى وەلاتسدا زال دەبن و لە لاىەنى بەربلاوتردا نەخشى تىكدرانەيان لە ئابورى ئىران دەگىرن. بەو تايبەتمەنديەوہ دەيىنين كە خامنەيى و دەولەتى پاسدارەكان ھەلسوورانى نوئى كەرتى تايبەتيان نە بە ناماڭى ئابورى بەلكو ناماڭى سياسى دەست پىكردوہ و زياتر لە رابردوو نىيازى كرپنى پشتىوانى سياسى ھىندىك لە بى بەش ترين چىنى كۆمەلايەتيان

ھەيە كە بە دەستى خۇيان ئەوانيان فەقىر و بى بەش كردوہ. لە بارەى كەرتى تايبەت، ئەبى ئەو خالە بىر بەيئىننەوہ بەرئوہبەرانى نىزامى ويلايەتى فەقى ھىچ كات نەيان توانىوہ و ناتوانن كەرتى تايبەت بەو شىوہى كە نىزامى ئابورى و جىاكردەنەوى ھىزى سياسى لە ھىزى ئابورىيە و لە كردوہ دا دەبى بىتتە ئابورى سەر بەخۆ و خاوەن ھىز بى، رىگە بەدن. بەلام مەستەلەى سەردەكى لە دەسلالەتى ويلايەتى فقى دا ئەودە كە لەو نىزامەدا دوو دەسلالەتى حاكم و دوو دەولەت ھەيە كە لە زەمىنەى ئابورى و سياسەت دا حوكم دەكات. يەكەم دەولەتى غەيرە رەسمى و ھىزى بەرىنى (رپبەر) و نىھادى رپبەرە، كە لە رىگەى سەدان شىركەتى سەرو ناوھندە جۆزاوچۆرەكان و ئاستانى قودسى رضوى لە بارى ئابورى ئىيران ھەل دەسوورپن. شىركەتە حكومىەكانى سەر و دەسلالەت، لە ژىر چەترى رانئى سياسى (رپبەر) نىزىك بە ۳۰ لە سەد لە بەرھەم ھىنانى نەتەوہى ئىترانيان بۆ خۇيان پاوان كردوہ بىجگە لە رپبەر، حىساب بە كەسپىكى دىكە نادەن. دوھم، دەولەت فەرمىە، كە بە روالەت ئەبى قانونى پەسەند كراوى مەجلىس جىبەجى بكا و حساب بداتەرە مەجلىس. ئەو دەولتەتەش چەند ھەزار شىركەتى ھەلسورى لە زەمىنەى ئابورى ولات داخستۆتە ژىر دەسلالەتى خۆيەوہ و لە رىگەى ھەلسورانى ئابورى شىركەتەكانى ژىر فەرمانى خۆى نىزىك بە ۵۰ لە سەدى بەرھەمى مىللى ئىترانى خستۆتە ژىر دەستى خۆى. بەو پىبە ئەگەر لەو نىزامەدا (كەرتى تايبەت) بۆ لە دەست دەرھىنانى ئابورى لە دەست دەسلالەتدايە دەبوو لە سەرەتادا بچوونايە گيان ھىزى خراپە كار و بى بەرانبەرى رپبەر و لە دوايدا بچوونايە گيان دەولەتى فەرمى و شىركەتە دەولتەتسەكان. ئەو نىزامە ناھەنگى نارىكى (كەرتى تايبەت) ى لە ۳ بەرنامەى ۵ سالە، يەكەم و دوھەم و سىتھم لى دا. بەرئوہبردنى ئەو سى بەرنامە، بە شايدى سەر ژمىرپە راستەكان، نەخشى داگر كردنى ئابورى دەسلالەتدارى نە تەنيا كەم نەكردوہ بەلكو زياترى كرد. ژمارەيىك لەو رداوہدا تى گەيشت كە كەرتى تايبەت لەو نىزامەدا، بەربەستى ياسايى ھەيە و بۆ بەدواداچوئى تايبەت كردنى شىركەتەكانى دەولتەتى ئەبى ئەسلى ۴۴ ى ياسايى رژىم پىداچوئەوہى پىدا بكرى و چاك بكرى. خامنەيى، رپبەرى رژىم بە كەلك وەرگرتن لە دەسلالەتى خۆى، لەگەل دانى رپئوئى گەلىك، كارى چاك كردنى ئەسلى ۴۴ ى سپارد بە كوگاى قازانجەكانى نىزام. ئەو كوگايە لە دواى دوسال بىتنەو بەرە، گۆزانى لە ئەسلى ۴۴ ياسايى بنرەتى رژىم دا كرد و ئەوى بە واژوہى خامنەيى گەياند. نىزىك بوسالىك بەر لە ئىستا رپبەرى رژىم دوايىن دەستە چيلەى ئىسلاح كراوہكەى كوگاى قازانجى رژمى بۆ نامادە كردنى پىشەكى ياسايى و بەرئوہبردنى پىويست بە سەرۆكەكانى سى قوہى بەرئوہبردن و قانون دانان و دادورى نارد. بەلام لەگەل تى پەرىنى زياتر لە يەك سال، ئىستاش (لايغەى قانونى) بەرئوہ بردنى ئىسلاحاتى ئەسلى ۴۴ بۆ ئەوہى ياسايى بكرى لە لاىەن مەجلىسەوہ گەللە نەكراوہ. بەو حالە دەولتەتى پاسدار ئەجمەدى نەژاد، بە واژوى خامنەيى، دەستىوردان و تەسەروفى ئەمنىيەتى لە كارى راكوازتنى بەشى گەورەى سەھامى شىركەتەكانى دەولەتى لە ژىر ناوى (بەشى

عەدالەت) دەست پى كردووہ و بەو پىلانە جولآنەوہى سەرانسەرى مامۆستايانىشى كردۆتە نامانج بە مەبەستى ھەلۆشاندنەوہى جولآنەوہكەيان لەبەشى ماموستايان چى دەدرىتتە ماموستايان.

دەولتەتى ئاخوندەكان، تەنانەت ئەگەر خاوندارىيەتى بەشىك لە سەھمى كارخانەكانى دەولتەتى بداتە مامۆستايانى بىبەش، كىشەى داھاتىكەم و فەقىرى يان چارەسەر ناكات. كارخانەكانى دەولتەتى بە مەرجىك دەتوانن قازانجيان ھبى و بۆ بەشداران ببنە سەرچاوہى داھات كە بەرھەم ھىنانيان بچىتە سەر. چوئە سەرى بەرھەم ھىنان لەو دامەزرزاوہدا بەوہ بەستراوتەوہ كە بەرئوہبەرپەتەتى ئەوانە لە دەولتەتەوہ بدرىتتە كەرتى تايبەتى راستەقىنە. بەسەرنج بەوہى كە قەرارە ۲۰ لە سەد لەبەشى ئەو كارخانانە ھەروا لە لاىەن دەولتەتەوہ پيارىزئ و ۵ لە سەدىشى بە ھىزەكانى ژىر فەرمانى دەولەت و رپبەر، وەكو بەسپجەكان بدرى، دەلەت ھەروا خاوەنى بەشى ۷۰ لە سەدى پاشماوہ دەمىتتتەوہ. كەرتى تايبەت و مامۆستايان بە بوونى ۳۰ لە سەدى پاشماوہ سەھمەكان ناتوانن بەرئوہبەرپەتەتى ئەو كارخانانە لە دەست دەولتەت دەرپىتنن. گوازتنەوہى خاوەندرىيەتى و فرۆشتنى بەش گەلىك كە لەوانەيە بىدەن بە مامۆستايان بەلانى كەمەوہ تا دوو سالى پى دەچى و ئەگەر رۆژىك بىيان دەنن، داھاتەكەى بۆ ھەمىشە دەبى و ناتوانى كەمى داھاتى مامۆستايان بە بەردەوامى قەربوو بكاتەوہ. ئەو كەمى داھاتە و رەفتارى جىاوازى دانانى رژمى ئىران لە دانى حقوق بە مامۆستايان، ژيانى مادى ئەو چىنە زەھمەتكىشەى فەلەج كردوہ ئەو داماوى خراپى مەعىشەتە تەنيا دەرمانەكەى زىاد كردنى موچەى مامۆستايانە، نەبەلئى سەرخەرمان لە ژىر ناوى (بەشى عەدالەت)! زۆرپەرى مامۆستايانى ولات ئەو راستىتە دەزانن. بلاوكراوہكانى حكومەتى دەنوسن زياتر لە يەك مىليؤن مامۆستا تەنيا ۳۵۰ تا ۴۰۰ ھەزار نەفەر لەوان واتە (يەك لەسئ مامۆستايان) فۆرمى ئىنتىرتىتى داواى بەشى عەدالەتسبان پركردۆتەوہ. بە ھۆى گۆى نەدانى زورپەى مامۆستايانى ئىران لەگەل ئەو فرتو فىلەى رژمە كە ھەوالدەرى حكومەتى فارس رۆزى ۳ ى پوشپەرى ۸۶ لە زمان جىگىرى وەزارەتى ئاموزش و پەروورش راىگەياند كە وەزارتسى ئاموزش و پەروورش نانوسىي ئىنتىرتىتى بەشى عەدالەتى بۆ فەرھەنگيان تا کوتابى پوشپەر نوئ كردۆتەوہ. مامۆستايانى ھوشيارى ئىران لە ئەزمونى بى ئاكامى دەيەى ۴۰ و ۵۰ ى زەمانى شاه، لە بارەى دانى بەشى كارخانەكانى دەولتەتى بە كرىكاران ئاگادارن لە سەر ئەو ئەزمونە بى ئاكام و گەللە پوپولىستىيانەى ھىزەكانى دەسلالەت لە باقى وەلاتانىش راوہستان و دەزانن كە ئەو ئەزمونە، كە لە وەلاتانى ئوروپاى رۆژھەلات لە سالەكانى سەرەتای دەيەى ۱۹۹۰، لە دواى لىك ھەلۆەشانى بلوكى رۆژھەلات بەرئوہيان برد، سەرنەبڭام ناچارىش بوون وەلاى بنىن. مامۆستايانى تىكۆشەر، دەبى پىلانى بەشى عەدالەت بگەرىننەوہ بۆ فىل بازانى حكومەت. داواى ماف خوازانەى مامۆستايان، بىجگە لە مقاوەمەت، يەكپەتتى سەرانسەرى دريژەدان بە جولآنەوہى سەربەخۆ كە دەستيان پى كردوہ، وەدى ناى.

دوورەى دووھەم، سالى بىست و سىپھەم، ژمارە (۱۲۸) ۲۴ رەزەبرى ۲۷۰۶ كوردى، ۱۳۸۶ كۆچى خۆرى، ۱۴ ئوكتوبرى ۲۰۰۷ى زابىنى